

Transport- og Bygningsministeriet
fremsendt på mail til trm@trm.dk cc. bgk@trm.dk

DONG Energy Eldistribution A/S
c/o DONG Energy
Teknikerbyen 25
2830 Virum
Danmark

Tlf. +45 99 55 11 11
Fax +45 99 55 00 11

www.dongenergy-distribution.dk
CVR-nr. 29 91 54 58

Høringsvar til udkast til Lov om ændring af lov om letbane på Ring 3, lov om Metroselskabet I/S og Udviklingsselskabet By og Havn I/S og lov om trafikelskaber

23. november 2015

Vores ref. memaj

DONG Energy Eldistribution A/S (i det følgende DONG Energy) har modtaget udkast til ændringsforslag til lov om letbane på Ring 3 m.v. fra Dansk Ledningsejerforum, men ønsker at afgive selvstændigt høringssvar, ligesom det var tilfældet ved det oprindelige lovforslag om letbane på Ring 3.

memaj@dongenergy.dk
Tlf. +45 99 55 91 88

Helt overordnet støtter DONG Energy etablering af en elektrificeret letbane på én af hovedstadens hovedtrafikårer, men planlægningen af infrastrukturprojektet, under de opstillede rammer, synes umiddelbart at skabe en række uhensigtsmæssigheder for projektets gennemførelse. Nedenfor uddybes DONG Energys synspunkter, hvilket helt kortfattet kan sammenfattes til:

- Omkostninger til ledningsomlægninger er betydeligt højere end fastsat i lovforslaget, og bør derfor ikke gennemføres før, der er vished for etablering af en letbane, hvilket forventeligt forventes at foreligge i foråret 2017.
- Omfanget af de ledningsomlægninger DONG Energy skal gennemføre, har et omfang, der betyder, at en dialog med de danske energimyndigheder bør gennemføres forud for lovens vedtagelse, så DONG Energy sikres omkostningsdækning via elnetselskabets tariffer.
- Den tidsplan, der er udarbejdet for gennemførelse af ledningsomlægninger, er ikke realistisk at opfylde, og tidspunktet for ledningsomlægningernes udførelse, indeholder en betydelig risiko for et samfundsøkonomisk spild.
- De krav, der er opstillet for ledningsanlæg i nærheden af letbanen, er meget vidtgående, hvilket øger omfanget af ledningsomlægninger.
- Det samlede omfang af ledningsomlægninger er betydeligt, men det synes ikke, at være medtaget i nødvendigt omfang i infrastrukturprojektets beskrivelser og bekymringer, for infrastrukturprojektets påvirkning af naboer, trafikanter og gennemførelsen af infrastrukturprojektet.

DONG Energy har siden vedtagelsen af Lov om letbane på Ring 3 været i dialog med daværende Ring 3 Letbane I/S, nuværende Hovedstadens Letbane

Side 1/8

Hovedkontor:
Kraftværksvej 53
7000 Fredericia, Danmark

I/S (HL). Det er under denne dialog blevet klart for DONG Energy, at etableringen af Letbanen er blevet udvidet med et omfattende vejprojekt. HL er i denne dialog gjort opmærksom på, hvor omfattende et projekt DONG Energy står overfor. DONG Energy finder det derfor besynderligt, at DONG Energy ikke er på høringslisten for denne lov, idet projektet vil kræve et meget stort ressourcetræk på vores anlægsdivision, hvilket vil betyde nedprioritering af en række øvrige anlægsopgaver i elforsyningsnettet.

I forbindelse med etableringen af Letbanen berøres i alt 52 ledningsejere, på den 28 km lange strækning for Letbanen, hvorfor alene gennemførelsen af ledningsomlægninger, i forbindelse med etablering af Letbanen, udgør et betydeligt anlægsprojekt. Alligevel kan denne del af infrastrukturprojektet, ikke anses for at være omtalt tilstrækkeligt, i de fremsendte lovbemærkninger.

Ledningsomlægningerne må således anses for at have et omfang, der skal prioriteres langt højere, end det umiddelbart er foreslået, i forbindelse med vedtagelsen af dette ændringsforslag til Lov om en Letbane på Ring 3. Omfanget og indholdet af ledningsomlægningerne betyder endvidere, at dette arbejde ikke kan betragtes isoleret fra anlægsprojektet, men må anses for at have en langt større sammenhæng med anlægsprojektet, end lovforslaget umiddelbart lægger op til.

Projektøkonomi og omkostningsdækning

DONG Energy havde oprindeligt anslået et omkostningsniveau på kr. 90 mio. til gennemførelse af ledningsomlægninger som følge af etablering af letbanen. Under projektafklaringen er omkostningsniveauet for DONG Energy nu i alt anslået til ca. 400 mio kr. Det oprindelige budget blev udarbejdet på baggrund af den offentliggjorte linjeføring, og tog alene højde for krydsninger af banetracéet. Projektet har vist sig langt mere omfattende, idet DONG Energys forsyningsnet primært er etableret i eksisterende vejarealer, der berøres i større eller mindre omfang på hele strækningen.

DONG Energys nuværende budgettal er fortsat behæftet med en betydelig usikkerhed, idet DONG Energy endnu ikke har modtaget fyldstgørende projektmateriale fra HL. DONG Energy har i sit budget medtaget de omkostninger, som selskabet vil have, til at planlægge, projektere og udføre ledningsomlægninger, og således ikke eventuelle krav, som HL måtte rejse herudover.

Det er ikke klart hvorledes beløbet, der oplyses i Bemærkninger til lovforslaget under pkt. 5 "Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.", samt under punkt 10 "Sammenfattende skema", på i alt 750 mio. kr. til ledningsomlægninger, er fremkommet. Beløbet bør imidlertid øges med differencen mellem det oprindeligt oplyste budget, og det foreliggende, hvilket udgør kr. 300 mio., alene for de ledningsomlægninger, som DONG Energy skal udføre.

På baggrund af projektets omfang, og den nuværende regulering af elnetselskaberne i Danmark, vil DONG Energy opfordre Transport- og Bygningsministeriet til at forelægge anlægsprojektet for de danske energimyndigheder, så DONG Energy sikres dækning af omkostninger, som følge af ledningsomlægningerne, via selskabets tariffer.

Vores ref. memaj

Efter DONG Energys vurdering er det i den nuværende økonomiske regulering af elnetselskaberne uklart, om projektet, og de medfølgende ledningsomlægninger, berettiger til en forhøjelse af selskabets indtægtsramme.

Endvidere vil omkostningerne til ledningsomlægningerne i den nuværende økonomiske regulering af elnetselskaberne formentlig indgå i det grundlag, som DONG Energy benchmarkes på, i forhold til landets øvrige elnetselskaber. Projektet vil via effektivitetskrav dermed påvirke DONG Energys indtægtsgrundlag negativt, også ud over de faktisk afholdte omkostninger til ledningsomlægninger. Dette er ikke holdbart.

Tidsplan

Det fremgår af bemærkningerne til loven under afsnit 3.6 Anlægsprocessen, at HL ønsker at få tilført midler til gennemførelse af en større del af projekteringen, således at denne ikke udskydes og udføres af entreprenøren. Den bekymring om at udføre ledningsomlægninger på baggrund af et uklart projektmateriale, som DONG Energy allerede i forbindelse med vedtagelsen af Lov om letbane på Ring 3 (Projekteringsloven) gav udtryk for, synes således anerkendt i et vist omfang af HL. Forslaget er imidlertid ikke tilstrækkeligt, til at skabe grundlag for et klart projektgrundlag.

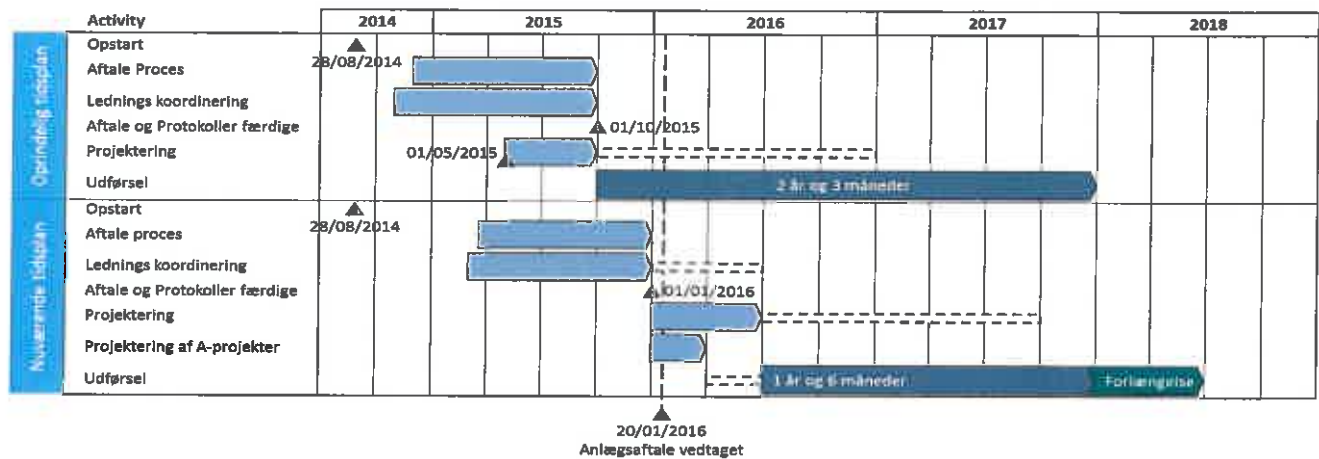
DONG Energy har gentagne gange udtrykt sin bekymring for den udførelsesplan HL har forslået og forventer gennemført i forbindelse med anlægsprojektet. HL har i henhold til forslaget, og den dialog der er mellem parterne, således en forventning om, at ledningsejere på en 28 km lang strækning, har gennemført ledningsomlægninger, for omtrent 1 mia. kr. inden for en urealistisk kort tidshorisont. DONG Energy har ved flere lejligheder og fora oplyst HL, at der fra DONG Energys side ikke er tale om en uvilje mod projektet, men at præmisserne for opgaven ikke er mulige at opfylde.

Ledningsejerne har på tidspunktet for høringsfristen til denne lov, endnu ikke modtaget de nødvendige oplysninger fra HL, om detaljerne for anlægget af Letbanen og det tilhørende vejprojekt. DONG Energy har, som andre ledningsejer, dermed ikke de nødvendige forudsætninger, for at igangsætte en projektering, endsige udførsel, af ledningsomlægninger. Dette grundlag skulle i henhold til den oprindelige tidsplan, have været forelagt ledningsejerne ved udgangen af tredje kvartal 2015. Uagtet at dette ikke har fundet sted, fastholder HL tidsterminen for, hvornår ledningsomlægningerne skal være gennemført.

For at illustrere de udfordringer der er med den nuværende tidsplan, ikke mindst set i lyset af den oprindelige tidsplan, har DONG Energy udarbejdet en tidstabel:

Vores ref. memaj

Letbanens tidsplan

Et A-projekt har ingen afhængigheder til andre ledningsejere mm.

Det kan oplyses at den "Nuværende tidsplan" tillige er forsinket, for så vidt angår leverancen "Aftale og Protokoller færdige", hvilket er forudsætningen for opstart af DONG Energys detailprojektering og udførsel.

Ledningsejerne har modtaget en tidsplan revideret 21. oktober 2015, hvor fristen for udførsel af ledningsomlægninger er flyttet fra ultimo 2017 til medio 2018. Den fristforlængelse der hermed er givet til udførsel af ledningsomlægninger, kan imidlertid ikke anses for tilstrækkelig, når der henses til arbejdsmængden, samt det forsinkede projektgrundlag.

Krav til ledningsomlægninger

HL har opstillet ganske vidtgående krav til placering af ledningsanlæg i nærheden af letbane-tracéet, herunder krav til krydsninger. Kravene giver umiddelbart en stor frihedsgrad for den entreprenør, der skal udføre anlægsprojektet, i forbindelse med etablering af Letbanen og vejprojektet, men kravene synes ikke, i alle tilfælde, at være begrundet i sikkerhedshensyn og andre lignende hensyn til driften af en letbane. Dermed øges omfanget af ledningsomlægninger der kræves gennemført, uden at det objektivt kan begrundes som nødvendige krav.

I dokumentet, der opstiller krav til placering af ledningsanlæg i nærheden af letbanetracéet, fremgår det blandt andet af afsnit 3.6 "Øvrige anlæg", at ledningsejerne skal tilstræbe at undgå, at de omlagte ledningsanlæg vanskeliggør eller fordyrer de øvrige anlægsarbejder. Som "øvrige anlægsarbejder" omtales blandt andet anlæg af veje, placering af træer o.lign.

Umiddelbart er kravene således langt mere vidtgående, end de forskrifter Vejdirektoratet har udarbejdet for placering af ledningsanlæg i vejarealer, som ledningsejerne sædvanligvis er forpligtet til at overholde. Det er ikke klart for DONG Energy, hvorfor der skulle være særlige krav for Ring 3, i forhold til andre lignende vejprojekter.

DONG Energy vil derfor opfordre til at kravene vurderes på ny, ud fra de erfaringer og den viden man har i udlandet, om sådanne projekter.

Det grundprincip der fremgår af Vejlovens § 77, hvor ledningsejer er forpligtet til at udføre de ledningsomlægninger, der er nødvendige, er det på det foreliggende grundlag ikke muligt at identificere, ligesom det er uklart hvor skillelinjen mellem det nødvendige, og det hensigtsmæssige for HL's anlægsprojekt, går. DONG Energy, og ledningsejerne i øvrigt, pålægges dermed en betydelig risiko for at udføre ledningsomlægninger, der formentlig er hensigtsmæssige, men næppe kan betragtes som nødvendige.

Optimering af planlægning og udførelse

Det synes i denne sammenhæng relevant at nævne, at HL udover at skulle etablere en letbane infrastruktur, og udføre en række ændringer på vejarealerne, også vil være en betydelig ledningsejer. I forbindelse med etablering af en letbane, vil der blandt andet skulle etableres el-forsyning til brug for banen og afvandingsledninger til bortledning af vand. Placering af disse anlæg vil have stor indflydelse på, hvor det er muligt at placere andre ledningsanlæg både nu og i fremtiden. Før denne projektering er tilendebragt, vil det ikke være muligt for DONG Energy, og mange andre ledningsejere, at planlægge og træffe afgørelse, om den mest hensigtsmæssige opbygning og placering af de respektive ledningsejeres forsyningsnet.

Begrundelsen for at forcere ledningsomlægningerne gennemført på dette tidlige projektstade, er i lovbemærkningerne alene begrundet i, at risikoen for at forsinke entreprenørens anlægsarbejde dermed mindskes (lovbemærkningerne side 20). Det er DONG Energys vurdering, at dette mål vil kunne opnås med en langt mindre indgriben og forcering af ledningsarbejderne. Dette kunne eksempelvis håndteres med fasetidsplaner, der tager højde for at ledningsomlægninger skal være afsluttet, inden opstart af vejentrepriser pr. vejstrækning. Vejentrepriserne vil foregå indbyrdes tidsforskudt, og vil således kunne gennemføres som planlagt med en tilsvarende tidsforskydning af tilknyttede ledningsomlægninger.

I lovbemærkningerne fremgår det, at anlægsentreprenøren forventes at få tildelt entreprisen i foråret 2017. Det fremgår endvidere flere steder i lovbemærkningerne (bl.a. s. 19 og s. 21), at det først herefter vil være muligt at detailprojektere, ligesom man må forvente, at der løbende vil komme mindre projektændringer. DONG Energy skal primært udføre ledningsomlægninger i de kommende vejarealer, og ledningsanlægget er sædvanligvis placeret mindre

end 1 m under terræn. Selv mindre ændringer af et fortovs placering, eller et kote-niveau for en belægning, kan således medføre betydelige omkostninger til reoplægning af ledningsanlæg. Uanset at HL måtte vælge at påtage sig at afholde sådanne omkostninger, synes det ud fra en samfundsøkonomisk betragtning, at være forbundet med et betydelig risiko for spild.

Risikoen for et samfundsøkonomisk spild kan formindskes betragteligt, ved at lade ledningsoplægningerne udføre, når anlægsprojektet for alle parter er bedre kendt.

Bestemmelsen fra Principaftalen om, at den endelige beslutning vedrørende anlægget af letbanen først træffes, når resultatet af de store anlægs- og leverandørkontrakter kendes (s. 29 nederst), synes ganske fornuftigt. Denne beslutning forventes det, tidligst foreligger i første halvdel af 2017. Dette faktum understreger blot nødvendigheden af, at genoverveje den foreliggende plan, for gennemførelse af de ganske omfattende ledningsoplægninger, forud for dette tidspunkt. En situation hvor markedet viser sig ugunstigt til at gennemføre et stort anlægsprojekt, er ikke utænkelig, og dermed er risikoen for udførelsen af ledningsoplægninger, og afholdelsen af ganske store økonomiske omkostninger, der viser sig ikke at være til gavn for noget, også ganske sandsynlig.

Gener for naboer og trafikanter

Lovforslaget og lovbemærkningerne viser med al tydelighed, at HL er meget bevidste om, at anlægsprojektet vil være til gene for de naboer der er til Ring 3 og de mange trafikanter der benytter denne vej. Det fremgår blandt andet (s. 10) at der i arbejdet indgår en "optimering af letbaneprojektet og de deraf følgende ombygninger af Ring 3 vej anlægget" for at "søge at begrænse konsekvenserne for fremkommeligheden på Ring 3 og dermed for det samlede vejnet, som i forvejen er kapacitetsmæssigt hårdt belastet".

Med dette fokus kan det undre, at man i lovbemærkningerne ikke har fundet anledning til, at omtale det betydelige ledningsoplægningprojekt, der er planlagt udført forud for anlægsprojektet. Dette synes heller ikke i tråd med formålsbestemmelsen i § 1 i den Vejlov, der trådte i kraft 1. juli 2015. Ledningsoplægningprojektet vil således medføre gener i mere eller mindre samme omfang som anlægsprojektet, da ledningsejernes eksisterende ledninger er placeret i eksisterende vejbaner, cykelstier og fortove.

Hvis man i anlægsprojektet oprigtigt ønsker, at begrænse konsekvenserne for fremkommeligheden på Ring 3, synes det nærliggende at lade ledningsejerne udføre ledningsoplægninger i umiddelbar sammenhæng med anlægsprojektet. Hermed vil man også undgå det spild, der vil være forbundet med ledningsejernes retablering af en stærkt trafikeret vej, der brydes op ganske kort tid efter.

Sammenfatning

Det er DONG Energys klare opfattelse, at anlægsprojektet og ledningsomlægningsprojektet har en helt naturlig sammenhæng, som det fremsatte lovforslag ikke i tilstrækkelig grad tager højde for.

Ledningsomlægningsprojektet er forudsat gennemført før beslutningen om anlægsprojektet er endeligt vedtaget, før anlægsprojektet foreligger i en endelig form, og ud fra en præmis om, at de krav HL har opsat for ledningsomlægninger alle må anses for "nødvendige" for ledningsejerne at opfylde. Dette medfører en betydelig risiko for et anseeligt samfundsøkonomisk spild, for udførsel af unødvendige arbejder, samt unødige gene af den store gruppe af trafikanter og naboer, der berøres af dette projekt.

DONG Energy vil derfor opfordre til, at anlægs- og ledningsomlægningsprojektet i langt højere grad koordineres, i forhold til udførelsestidspunkt, således at ledningsejerne udfører arbejdet umiddelbart før anlægsentreprenøren. Dermed vil der være sikkerhed for anlægsprojektets gennemførelse, ligesom projektgrundlaget for ledningsomlægningen vil være på plads. Risikoen for en forsinkelse af anlægsentreprenøren, kan over for ledningsejerne imødegås, ved at indføre skærpede krav til overholdelse af aftalte terminer, herunder eventuelt bod.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

§§ 3a – 3g: Det er uklart hvorvidt tilføjelserne til § 3, særligt § 3e, omfatter de arbejder ledningsejerne skal gennemføre i forbindelse med ledningsomlægningerne, idet der henvises til lovens § 2, der omtaler "gennemførelse af forberedende arbejder", hvor ledningsomlægninger er omfattet.

§ 24 a:

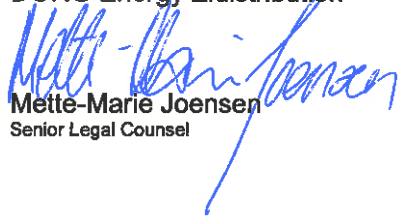
Stk. 1 Der skabes med denne bestemmelse hjemmel til, at Transport- og bygningsministeren kan udstede et påbud om udførsel af ledningsomlægninger. Der kan henvises til ovenstående bemærkninger til den tidsplan HL har fremlagt for projektet, som det ikke er muligt at imødekomme, samt det foreliggende og ganske mangelfulde projektgrundlag. En hjemmel til at udstede et påbud, skal således indeholde i en rimelig tidsfrist til udførelsen af ledningsomlægningen, samt at der er skabt klarhed for den nye placering, af det ledningsanlæg, der kræves flyttet. Et arbejde, der objektivt må anses for umuligt at gennemføre, gøres således ikke muligt blot ved at udstede et påbud herom.

Stk. 2 Muligheden for at Transport- og bygningsministeren kan lade arbejder udføre i DONG Energys elforsyningsnet, synes ikke foreneligt, med den forpligtelse DONG Energy har til at opretholde forsyningsikkerheden i forsyningsområdet, og dermed det driftlederansvar, der er pålagt DONG Energy, som el-distributør. Transport- og bygningsministeriet bedes derfor redegøre for, hvorledes en mulighed, som den der følger af lovforslagets § 24a, stk. 2, forventes gennemført.

Vores ref. memaj

DONG Energy står til rådighed for en drøftelse af ovenstående bemærkninger,

Med venlig hilsen
DONG Energy Eldistribution

Mette-Marie Joensen
Senior Legal Counsel